Fjármálaáætlun 2025-2029

Kynning fyrir fjárlaganefnd
2. maí 2024

Stjórnarráð Íslands
Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið

Stefnumarkandi áherslur

Kolefnishlutlaust Ísland 2040

- Minnkum losun og aukum bindingu kolefnis
- Tryggjum orkuöryggi og jafnt aðgengi til stuðnings orkuskiptum
- Verndum íslenska náttúru fyrir komandi kynslóðir
- Eflum hringrásar-hagkerfið
- Aukum öryggi íbúa og náttúru með vöktun og vörnum

Forsenda:
Samstarf og samráð ráðuneyta, opinberra stofnana, sveitarfélaga, atvinnulífs, samtaka og almennings

RISASTÓRU verkefnin okkar

Íslenskt samfélag stendur frammi fyrir gríðarlegum áskorunum í umhverfis- og orkumálum. Næstu fimm ár ráða úrslitum um hvort við stöndumst þau próf sem fyrir okkur er lagt.

- LOFTSLAGSMÁLIN OG ORKUSKIPTIN – Verðum að ná fram markmiðum og alþjóðlegum skuldbindingum í loftslagsmálum til að eiga von um að ná fram markmiðum um kolefnishlutleysi. Afar skammur tími til stefnu.
- NÁTTÚRUVÁIN – Verðum að byggja upp og reka öfluga vöktunar-, viðbragðs og miðlunartækni. Tryggja framkvæmd hættu- og áhættumats. Halda áfram uppbyggingu varnarmannvirkja. Er forsenda þess að tryggja öryggi íbúa, innviða og þjóðaröryggis.
- ORKUMÁL – Verðum að tryggja orkuöryggi, búa til meira endurnýjanlega orku (raforku / jarðhita), tryggja orkudreifingu. Er forsenda orkuskipta sem grundvöllur loftslagsmála. Undirstöðuþáttur í efnahagslegum framförum þjóðarinnar.
- VATNIÐ – Verðum að vakta og vernda þessa mikilvægustu undirstöðuauðlind þjóðarinnar. Öll áform um virkjanir, hitaveitur, neysluvatn, fráveitur, sjávar- og landeldi, landbúnað, niðurdælingu kolefnis, iðnað og uppbygging innviða, o.fl. hvílir á því að við kortleggjum, vöktum, verndum og nýtum þessa mikilvægu auðlind með sjálfbærum hætti.

Við höfum náð árangri...

... í orkuskiptum og erum #2 meðal þjóða sem hafa hvað hæst hlutfall hreinorkubifreiða. Hlutfallið jókst úr 7 í 16% milli ára 2022 og 2023.

... í loftslagsmálum þar sem losun gróðurhúsalofttegunda stendur nú í stað þrátt fyrir fjölgun íbúa og gífurlega aukningu í ferðamennsku. Kemur einkum til vegna þess að náðst hefur 12% samdráttur í losun á beinni ábyrgð Íslands m.v. grunnárið 2005. Hefði ekki gerst án markvissra aðgerða.

... í nýsköpun í föngun og förgun kolefnis.

... í flýting orkuskipta mun stuðla að samdrætti í losun.

.... í náttúruvá þar sem ofanflóðavarnir hafa ítrekað sanna gildi sitt og okkar vöktunar- og vísindastarf okkar færustu sérfræðinga hefur ásamt viðbragðs-aðilum sýnt og sannað gildi sitt og bjargað lífum, eignum og innviðum.

... við að auka sértekjur stofnana, einkum í þjóðgörðum og friðlýstum svæðum. Tekju-aukning nemur rúmum 600 m.kr. milli 2023 og 2024 og ráðgerð aukning til og með 2029 muni nema um 550 m.kr. til viðbótar eða 100 m.kr. á ári..

... unnið að hagræðingu í sameiningu stofnana sem er áætlað að skili hagræðingu fyrir um 600 m.kr. á ári.

Ef við gerum of lítið - of seint?

LOFTSLAGSMÁL – Munum þurfa að reiða fram milljarða á milljarða ofan til kaupa á losunarheimildum.

ORKUSKIPTI – Munum halda áfram að kaupa, flytja inn og brenna jarðefnaeldsneyti í stórum stíl með miklum tilkostnaði.

ORKUMÁL – Munum ekki ná að tryggja orkuöryggi, svara þörf fyrir aukinni grænni orku til að standa undir orkuskiptum og leggja grunn fyrir efnahagslegar framfarir þjóðarinnar.

NÁTTÚRUVÁ – Líkur á mann- og eignatjóni og að mikilvægir innviðir glatist munu aukast umtalsvert og kosta mikla fjármuni til lengri tíma litið.

VATNIÐ – Munum ganga á sjálfbærni auðlindarinnar með ófyrirsjáanlegum afleiðingum og kostnaði.

Málefnasvið 17 Umhverfismál

Útgaldarammi og helstu breytingar á milli ára

FÁ rammi

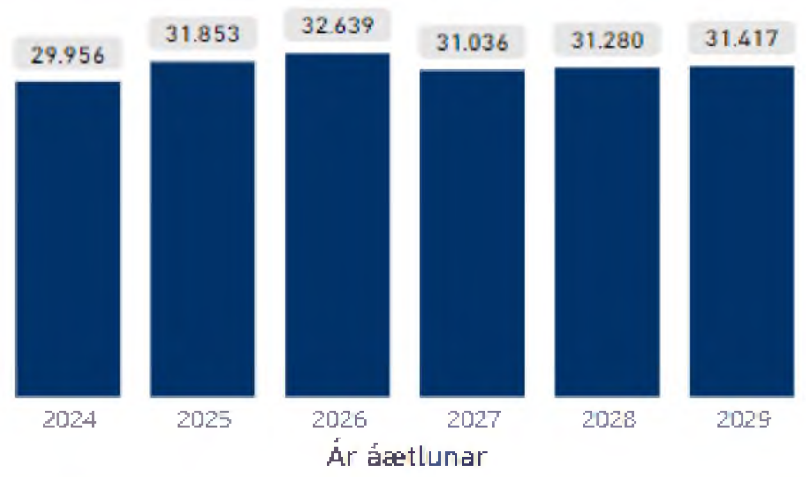

Breytingartillaga

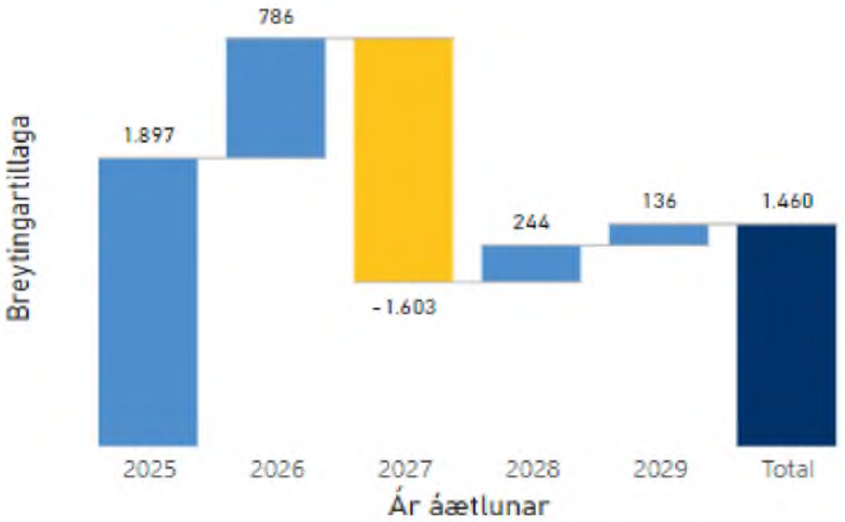

Tilefni - flokkun	2025	2026	2027	2028	2029	Samtals
Styrking mannvirkjagerðar vegna ofanflóða	600	500	300	100		1.500
Niðurfellt: Ofanflóðavarnir: millifærsla	137					137
Áhættu- og hættumat á Reykjanesi	400	-300	-100			0
Útgjaldasvigrúm / náttúrum. lausnir / 2023 frestu	203	120				285
Breyting á sértekjuáætlun málefnasviðs 17	358	18	47	-6	-13	404
Niðurfellt: Loftslagsmál - græn fjárfesting		-600				-600
Niðurfellt: Flýting framkvæmda v.ofanflóðavarn	-600					-600
Innviðir 2020- Veðurratsjá	-205					-205
Hringrásarhagkerfi - innviðir, nýsköpun & aðgerð	-100					-100
Niðurfellt: lækkun ráðstöfunarfjár ráðherra.	1					1
Niðurfellt: Hollvinafélag Kvíabekkjarkirkju	-2					-2
Niðurfellt: rekstur náttúrustofa	-48					-48
Aðhald á málefnasvið	-138	-141	-140	-140	-141	-700
Endurvinnslan: Áætlun umsýsluþ. & skilagjald	600	200	200	200	200	1.400
Úrvinnslusjóður: Áætluð innheimta úrvinnslugja	90	90	90	90	90	450
Ráðstöfun losunarheimilda til flugfélaga	1.100	900	-2.000			0
Niðurfellt: Notkun sveigjanleikaákvæðis	-500					-500
	1.897	786	-1.603	244	136	1.460

Málefnasvið 15 Orkumál

Útgaldarammi og helstu breytingar á milli ára

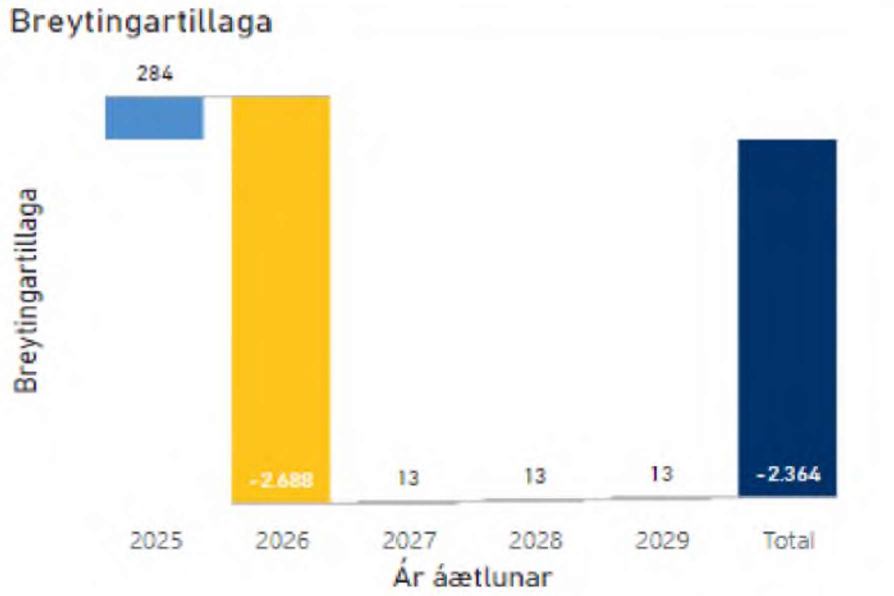

Tilefni - flokkun	2025	2026	2027	2028	2029	Samtals
Fjárveiting til ráðstöfunar í orkumál	500					500
Almennt útgjaldasvigrúm (2023 frestað 1-2 ár)	13					13
Tekjuáætlun vegna jöfnunargjalds	25					25
Orkuskipti		-2.500				-2.500
Loftslagsmál: Aukinn stuðningur við orkuskipti	-250					-250
Niðurfellt: Átak í jarðhitaleit		-150				-150
Aðhald á málefnasvið	-11	-13	13	13	13	15
Breyting á sértekjuáætlun málefnasviðs 17	7	-25				-18
	284	-2.688	13	13	13	-2.364